

ШЛЯХИ ЗДІЙСНЕННЯ ТРАНСФЕРУ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

*Гнат'єва Т.М., к.е.н, доцент,
Одеський державний аграрний університет*

В сучасних умовах господарювання інноваційний потенціал України в повному обсязі не використовується. Головною причиною є занепад системи дослідження та впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Для максимального наближення науки і виробництва, освоєння ринку наукомісткої продукції тобто трансферу інновацій в сільському господарстві необхідно розробити ефективний механізм реалізації результатів наукової діяльності.

Спеціалізовані послуги, які надаються на вітчизняному ринку на основі діючої галузевої системи науково-технічної інформації в аграрному секторі, повинні координуватися із завданнями галузевої науки і технічної політики. Структура науково-технічної інформації заснована на широкому використанні інформаційних технологій, засобів обчислювальної і комутаційної техніки.

Для інформаційної підтримки процесів поширення інновацій державою передбачено створення інформаційної системи, яка дозволить забезпечити: витяг, зберігання та формалізацію нових знань і інновацій з метою їх розповсюдження; проведення експертизи і оцінки знань та інновацій для підвищення ефективності їх застосування; системне поширення знань та інновацій за допомогою передових інформаційних технологій; збереження опису компетенцій фахівців і передового досвіду для використання у формалізованому вигляді; моделювання процесів поширення інновацій за допомогою математичних методів економіки з використанням статистичної та експертної інформації; організацію навчання інноваційного менеджменту.

До спеціалізованих послуг інформаційного забезпечення аграрного сектора, відносяться: інформаційно-консультативна служба; інформаційно-дорадчі системи; інформаційно-

консалтингові послуги; інформаційний моніторинг; збір інформаційного врожаю.

Нині застосовуються такі моделі розповсюдження інновацій, засновані на застосуванні інформаційних технологій:

1. Адміністративна модель передбачає надання консультаційних послуг сільськогосподарським виробникам на підставі створення спеціалізованих державних порталів, організації віддаленого доступу до сховищ повно-форматних електронних документів по сільськогосподарській тематиці (у тому числі і результатів досліджень), класифікаторів, довідників і словників. До переваг такої моделі відноситься масове охоплення користувачів та уніфікованість наданої інформації.

2. Університетська модель. Консультаційні центри створюються на базі системи вищої і середньої спеціальної освіти. Перевагою даної моделі є її широке представництво (наявність сільськогосподарських освітніх установ майже в кожній області).

3. Модель фермерської інтеграції передбачає об'єднання сільськогосподарських виробників і створення єдиного консультаційного центру, діяльність якого спрямована на задоволення інформаційних потреб усіх учасників об'єднання. Інтереси діяльності подібних об'єднань повністю співпадають з інтересами товаровиробників, що сприяє збільшенню ефективності взаємин консультантів і клієнтів.

4. Модель приватних консультаційних служб, що надають послуги товаровиробникам на комерційній основі. Зворотний зв'язок даної моделі є більш тісним та ефективним: клієнт оплачує послуги збору та передачі інформації і очікує забезпечення необхідного ефекту від вкладених коштів.

Для підвищення ефективності функціонування аграрної економічної науки та забезпечення трансферу інновацій в сільському господарстві, необхідні чітко налагоджені механізми фінансування наукових установ.

Внаслідок дефіциту обласних бюджетів і відповідного недофінансування аграрної науки багато проектів залишаються без фінансування. У зв'язку з цим наукові організації вимушені також заробляти гроші шляхом динамічного розширення госпдоговірних

робіт, притягаючи на ці цілі позабюджетні засоби як сільськогосподарських, так і інших агропромислових підприємств та організацій, а також підприємств суміжних галузей. Важливим кроком до фінансового забезпечення наукових досліджень в Україні є залучення та стимулювання бізнес-сектору в інноваційний процес.

У структурі фінансування науки повинні збалансовано взаємодіяти всі складові: фундаментальна наука, прикладні дослідження та розробки. Досвід розвинених країн визначає таке співвідношення між цими складовими, а саме: 15% – на фундаментальну науку, 25% – на прикладну науку, 60% – на розробки, що дозволяє більш ефективно використовувати результати досліджень і розробок в економіці. Сьогодні в Україні ця пропорція дещо порушена. Підприємницький сектор на етапі фундаментальних досліджень не зацікавлений інвестувати кошти в дослідження і розробки через досить високий ризик втрати коштів, непередбачуваність процесу наукового пошуку, складність комерціалізації результатів науково-технічної діяльності тощо. Таким чином, значна фінансова підтримка фундаментальних досліджень повинна здійснюватися з боку держави.

Структура фінансування наукових та науково-технічних робіт за регіонами України характеризується таким співвідношенням: у Харківській, Київській областях та місті Києві фінансуються більше ніж на 50% від загального обсягу фінансування. Решта коштів розподіляється між іншими регіонами. Така ситуація пояснюється тим, що саме в Харківській області та місті Києві зосереджено найпотужніший науковий потенціал. Така ситуація свідчить про нерівномірний розподіл коштів на дослідження і розробки за регіонами та значну їх концентрацію в кількох областях. Цей факт негативно впливає на інноваційний розвиток країни загалом.

Отже, якщо держава не змінить свого ставлення до фінансового забезпечення наукових досліджень та його розподілу за регіонами, вона і далі буде втрачати конкурентні позиції економіки. Недофінансування наукових досліджень призводить до витоку наукового потенціалу за кордон і переводить країну в розряд слаборозвинених. Недооцінка ролі наукових досліджень гальмує розвиток України.